

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref
24/2475-

Dato
23. april 2025

Svar på anmodning om statsrådets vurdering av forslaget i Dokument 8:164 S (2024-2025) - om økt fjernvarmesatsing for bedre energisikkerhet og frigjøring av kraft

Jeg viser til brev av 9. april 2025 fra energi- og miljøkomiteen der det bes om vurdering av representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Terje Halleland, Helge André Njåstad og Marius Arion Nilsen om økt fjernvarmesatsing for bedre energisikkerhet og frigjøring av kraft.

Av representantforslaget følger det seks forslag og min vurdering av hvert forslag er som følger:

- 1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget innen 1. november 2025 med en analyse av fjernvarmepotensialet som innebærer foreslåtte lokasjoner og av energikilder som anses å ha størst potensial.*

Fjernvarme finnes mange steder i landet, og ifølge Enova har 92 prosent av alle norske byer med mer enn 10 000 innbyggere fjernvarme, eller er i ferd med å få det. Om lag 60 fjernvarmeselskap, med totalt om lag 100 fjernvarmeanlegg, har fjernvarmekonsesjon. I tillegg finnes fjernvarmeanlegg uten konsesjon, ofte omtalt som nærvarmeanlegg.

En rekke forhold, herunder tilgang på energi og tilgang til et varmemarked, vil ha betydning for om det er hensiktsmessig å etablere fjernvarme i et område. Som representantene viser til, finnes det allerede ulike anslag på potensialet for fjernvarme. Fjernvarmeselskapene drives på kommersielle vilkår, og vurderinger av mulige utvidelser og nyetableringer er det selskapene selv som er nærmest til å gjøre.

2. *Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget innen 1. november 2025 med en plan for hvordan Norge kan avlaste kraftnettet ved bruk av fjernvarme, samt utrede hvor stor avlastning man kan oppnå, og hvilke besparelser dette kan resultere i for strømnettinvesteringer.*

Jeg er opptatt av å styrke fjernvarmens viktige rolle i det norske energisystemet. Der fjernvarme kan erstatte kraftforbruk om vinteren, kan dette redusere behovet for investeringer i kraftsystemet og virke positivt på effektbalansen vinterstid. I tillegg kan fjernvarme bruke strøm når kraftprisen er lav og andre energibærere når kraftprisen er høy. Jeg jobber derfor langs flere spor for å redusere barrierer mot en god utvikling av fjernvarme.

Energidepartementet vedtok 2. april 2025 endringer i energimerkeforskriften for bygninger som gjør at fjernvarme og andre oppvarmingsløsninger som samspiller godt med kraftsystemet i større grad premieres i energimerkeordningen for bygninger.

Energidepartementet sendte 31. mars 2025 et forslag på høring om å innføre både Norgespris og strømstønad til husholdninger som bruker fjernvarme. Den foreslåtte ordningen vil bidra til å opprettholde fjernvarme som et attraktivt valg for husholdningene, og skal ikke gå på bekostning av fjernvarmeselskapene.

Regjeringen varslet i Prop.1 S (2024-2025) at Energidepartementet vil vurdere endringer i prisreguleringen av fjernvarme, og vi arbeider nå med dette. Prisreguleringen er et sentralt rammevilkår for fjernvarmebransjen, og det er viktig at denne er tilpasset dagens varme- og strømmarked.

Enova tilbyr investeringsstøtte til ny eller økt kapasitet for fjernvarme. Regjeringen har inngått ny styringsavtale med Enova for perioden 2025-2028. Energi er igjen en del av målstrukturen som Enova skal jobbe etter og Enova skal i all virkemiddelbruk tilstrebe å begrense belastningen på kraftsystemet.

Vi må bruke mer av overskuddsvarmen fra industri, datasentre og andre virksomheter. I mange tilfeller kan overskuddsvarme utnyttes som fjernvarme. Sist høst fastsatte Energidepartementet to relevante forskrifter, med krav til energikartlegging og krav til vurdering av muligheten for utnyttelse av overskuddsvarme for virksomheter som bruker mye energi. Som varslet i handlingsplanen for energieffektivisering vurderer Energidepartementet nå en innskjerping av kravene knyttet til utnyttelse av overskuddsvarme.

Kommunene spiller en viktig rolle i utviklingen av fjernvarmesystemet. Sist høst vedtok regjeringen nye planretningslinjer for kommunene der denne rollen ble understreket. Kommunene skal etter nye retningslinjer samarbeide med fjernvarmekonsesjonærer for å utnytte lokale varmeressurser på en god måte, herunder overskuddsvarme. Jeg vil også vise til at NVE på oppdrag fra departementet, har etablert et kommunefordelt energiregnskap og et kompetanseforum for kommuner der de kan utveksle kunnskap og erfaringer.

Det er nettselskapene som har ansvaret for å bygge ut strømnettet, i takt med behovsutviklingen. Det kan variere fra region til region hva som er utgangspunktet for dimensjonering av strømnettet, men i befolkningstette områder har fjernvarme og energieffektivisering av bygningsmassen bidratt til å begrense veksten i effektuttaket de siste tiårene, og dermed behovet for nettinvesteringer. Effektprognoser er sentrale i nettselskapenes nettplanlegging, og gode prognoser tar høyde for sentrale utviklingstrekk som er viktige for nettbehovet, herunder fjernvarme. I forskrift om energitredninger er det forskriftsfestet at nettutredere skal involvere relevante kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med nettutredninger.

3. *Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 komme med forslag om å fjerne eller redusere avfallsforbrenningsavgiften til svensk avgiftsnivå.*

Forslaget er forelagt finansministeren som gir følgende uttalelse: «Regjeringen vil ta stilling til nivå på avgiften på avfallsforbrenning i forbindelse med statsbudsjettet for 2026 og utarbeidelse av regjeringens klimaplan i klimastatus og -plan for 2026.»

4. *Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2025 komme med forslag som sørger for at fjernvarmeselskapene kompenseres på tilsvarende måte som kraftselskapene blir kompensert for ytt strømstøtte. Kompensasjonen skal virke frem til ordningen eventuelt avvikles.*

Energidepartementet sendte 31. mars 2025 forslag til lovendringer på høring som innebærer å innføre både Norgespris og strømstønad til husholdninger som bruker fjernvarme. Departementets forslag innebærer at husholdningskunder som bruker fjernvarme skal kunne velge om de vil inngå en avtale om Norgespris. Forslaget innebærer videre at husholdninger som bruker fjernvarme, på lik linje med husholdninger som bruker strøm, skal ha rett til en statlig stønad som tilsvarer strømstønaden, dersom de ikke velger Norgespris. Det foreslås at ordningene for fjernvarme får virkning fra 1. oktober 2025.

5. *Stortinget ber regjeringen ivareta fjernvarmebransjens innspill til ny energimerkeforskrift, der de ber om en vektingsfaktor på linje med Sverige på 0,45 eller mindre.*

Energidepartementet fastsatte 2. april i år endringer i energimerkeforskriften som gjør energimerkeordningen mer relevant for eksisterende bygninger og legger bedre til rette for oppvarmingsløsninger som samspiller med kraftsystemet. Fjernvarme likestilles med effektive oppvarmingsløsninger basert på strøm gjennom en innføring av vektingsfaktorer. Vektingsfaktoren for fjernvarme er satt til 0,45. Forskriftsendringene trer i kraft 1. januar 2026.

6. *Stortinget ber regjeringen ta fjernvarmeselskapene med i vurderingene av eventuelt fremtidig momsfritak på nettleie.*

Forslaget er forelagt finansministeren som gir følgende uttalelse: «Merverdiavgiften er en generell avgift på forbruk av varer og tjenester og den alminnelige satsen er 25 pst. Formålet med avgiften er å skaffe staten inntekter. Det gjøres enklest og mest effektivt med én felles sats og et bredt grunnlag. Det er likevel enkelte unntak fra denne generelle regelen om avgiftslegging med alminnelig sats – for eksempel er det redusert sats på 15 pst. på mat og nullsats på elbiler under 500 000 kroner.

Innføring av reduserte satser gir krevende grensedragninger. Det vil da alltid være lignende produkter eller lignende formål som ilegges høyere avgiftssats enn produktene omfattet av den reduserte satsen. Hvis det løses ved å innføre nye reduserte satser, kan det gi store inntektstap for staten og et svært vridende skattesystem.

Regjeringen har vært opptatt av å likebehandle fjernvarmekunder med strømkunder, uten at det går på bekostning av fjernvarmeselskapene. Regjeringen sendte 31. mars 2025 ut et høringsnotat med forslag om å innføre både Norgespris og strømsønad til husholdninger som bruker fjernvarme. Også i fremtidige forslag, som lavere avgifter på nettleie, vil regjeringen vurdere konsekvenser og tiltak for fjernvarmekundene og -selskapene.»

Jeg anbefaler at Stortinget ikke ber regjeringen gjennomføre disse forslagene.

Med hilsen

Terje Aasland